

Acmân sahilllerinden bir görünüş

Arap ve Kanada şirketlerinin olan Acmân Millî Petrol Şirketi (AJNOC) kurulmuştur.

BİBLİYOGRAFYA :

Michael Tomkinson, *The United Arab Emirates*, London 1975, s. 157-162; Muhammed Morsy Abdullah, *The United Arab Emirates, A Modern History*, London 1978, s. 98, 100, 110, 299, 303; J. G. Lorimer, *Gazetteer of the Persian Gulf, Oman and Central Arabia*, Farnborough 1908-15, I, 718, 738, 776; M. S. Gallâb v.dğr., *el-Büldânü'l-İslâmiyye ve'l-ekalliyâtü'l-müslime fi'l-âlemi'l-mu'âşır*, Riyad 1399/1979, s. 107-108; *The Middle East and North Africa*, London 1988, s. 836-837, 843, 848; J. B. Kelley, "Adjîmân", *EI² Suppl.* (İng.), I, 42.

MUSTAFA BİLGE

ACREDİYYE

(المجردية)

(bk. ACÂRİDE).

ÂCURRÎ

(الأجرى)

Ebû Bekr Muhammed b. Hüseyin b. Abdillâh el-Âcurrî el-Bağdâdî (ö. 360/970)

Tanınmış muhaddis ve fıkıh âlimi.

Bağdat köylerinden Âcur'da doğdu. Tahsilini Bağdat'ta yaptı ve 330 (941) yılına kadar orada kaldıktan sonra Mekke'ye gidip yerleşti. 1 Muharrem 360 (4 Kasım 970) tarihinde seksen (bir rivayete göre doksan altı) yaşında iken Mekke'de vefat etti.

Hadis münekkitlerinin, hadisteki güvenilirliğini *sadûk**, *sika** gibi terimlerle ifade ettikleri *hâfız** hadis imamı Âcurrî, Ebû Müslim el-Keccî, Ebû Şuayb el-Harrânî, İbn Ebû Dâvûd, Ebû'l-Kâsım el-Begavî ve İbn Nâciye başta olmak

üzere birçok hocadan ders aldı. En önemli talebeleri arasında *Hilyetü'l-evliya'* müellifi Ebû Nuaym el-İsfahânî ve tanınmış Mâlikî muhaddis ve fakih Ebû Muhammed el-Asîlî'yi zikretmek gerekir. Özellikle ilk kaynakların Şâfiî olduğunu kaydettikleri Âcurrî'nin fikhî görüşleri bazı Hanbelî fıkıh kitaplarında geçmekte ve bundan dolayı Hanbelî tabakat âlimlerinin bir kısmı eserlerinde biyografisine yer vererek onu kendi mezhep âlimlerinin önde gelenlerinden saymaktadırlar. Gerçekte ise, meselâ *Kitâbü's-Şerî'a* ve *Ahlâku'l-ulemâ'* gibi eserleri incelendiğinde Âcurrî'nin mukallit değil, müctehid bir âlim olduğu ve mezhep taassubuna karşı çıktığı görülür.

Eserleri. Âcurrî'nin kırka yakın eserinden en önemileri şunlardır: 1. *Ahlâku'l-ulemâ'* (Kahire 1931). 2. *Ahbâru Ömer b. Abdilazîz*. Dr. Abdullah Abdürrahim Useylan tarafından neşredilmiştir (Beyrut 1980). 3. *Tahrîmü'n-nerd ve's-şaranc ve'l-melâhi*. Ömer Garâme el-Amravî eseri notlarla neşretmiştir (Riyad 1400). 4. *en-Naşiha*. İbn Müflih el-Hanbelî, üç cilt halinde basılan *Kitâbü'l-Fürû'* (1339/1921) adlı önemli eserinde, Âcurrî'nin bu kitabından nakiller ve alıntılar yaparak bazı fikhî görüşlerine yer vermiştir. 5. *Kitâbü's-Şerî'a*. Muhammed Hâmid el-Fakkî tarafından neşredilen (Kahire 1369; Beyrut 1403/1983) bu eserde İslâm inancının esasları Kur'an ve Sünnet'in ışığında ele alınarak sapık fırkaların görüşleri tenkit ve reddedilmiştir. 6. *et-Taşdik bi'n-nazar ilal-lâhi Te'âlâ fi'l-âhire*. Eseri Semîr b. Emîn ez-Züheyrî neşretmiştir (Beyrut 1408/1988). 7. *Ahlâku hameleti'l-Kur'ân*. Muhammed Amr b. Abdüllatif'in tahkiikiyle Beyrut'ta (1406) ve ayrıca Abdülazîz b. Abdülfettâh el-Kârî'nin tahkiikiyle Medine'de (1408/1987) yayımlanmıştır. 8. *Kitâbü'r-Rü'ye*. Muhammed Gıyâs el-Cambâz tarafından neşredilmiştir (Riyad 1405). 9. *Kitâbü'l-Ğurebâ'*. Bedr el-Bedr tarafından Kuveyt'te neşredilmiştir.

Diğer başlıca eserleri de şunlardır: *el-Erba'ün (Erba'üne hadîşen)*; *eş-Şemânün*; *Farzu talebi'l-ilm*; *Vuşûlü'l-müştaşkin ve nüzhetü'l-müstemi'in*; *Edebü'n-nüfûs*; *el-Fevâ'idü'l-muntehabe*; *et-Teheccüd*; *et-Teferrüd ve'l-uzle*; *Hüsnü'l-hulk*; *eş-Şübühât*; *Ahkâmü'n-nisâ'*; *Muhtaşarü'l-fıkıh*; *Fazlü'l-ilm*; *Ahlâku ehli'l-bir ve't-takvâ*; *et-Tevbe*; *er-Risâle ilâ ehli Bağdâd*; *Şerhu Hadîsi'l-erba'in*; *Şerhu*

Kaşideti's-Sicistânî; *Şifâtü kabri'n-Nebî*; *Evşafü's-seb'a*; *Cüz 'ün fihi hikâyâtü's-Şâfi'i* ve *ğayruh*; *Tagyirü'l-ezmine*; *Firdevsü'l-ilm*.

BİBLİYOGRAFYA :

İbnü'n-Nedîm, *el-Fihrist* (nşr. Rızâ—Tecedüd), Tahran 1391/1971, s. 268; İbn Hayr, *Fehrese* (nşr. F. Codera—J. R. Tarrago), Sarakosta 1893 — Kahire 1382/1963, s. 72, 154-156, 285-286; Sem'ânî, *el-Ensâb* (nşr. Abdurrahman b. Yahyâ el-Yemânî), Haydarâbâd 1961-66 — Beyrut 1400, 1980, I, 94; Yâkût, *Mu'cemü'l-büldân*, Beyrut, ts. (Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî), I, 5; İbn Hallikân, *Vefeyât* (nşr. İhsan Abbas), Beyrut 1968-72, IV, 292-293; Zehebî, *A'lâmü'n-nübelâ'*, XVI, 133-136; a.mlf., *Tezkiretü'l-huffâz*, Haydarâbâd 1375-77/1955-58, III, 936; Safedî, *el-Vâfi*, II, 373-374; Sübkî, *Tabakâtü's-Şâfi'iyye* (nşr. Mahmûd Muhammed et-Tanâhî v.dğr.), Kahire 1383-96/1964-76, III, 149; Fâsî, *el-İkdü's-semîn* (nşr. Fuâd Seyyid), Kahire 1378-88/1958-69, II, 3-5; Uleymî, *el-Menhecü'l-aḥmed* (nşr. M. Muhyiddin Abdülhamîd), Beyrut 1403/1983, II, 65-66; *Hediyyetü'l-ârifin*, II, 46-47; Ketânî, *er-Risâletü'l-müstetraf* (nşr. Muhammed el-Muntasır), Dımaşk 1383/1964, s. 42, 43, 44, 53, 102, 104, 112, 166; Sezgin, *GAS*, I, 194-195; Münecid, *Mu'cem*, V, 7-8.

ORHAN ÇEKER

ÂCURRÜMİYYE

(الاجرومية)

(bk. İBN ÂCURRÜM).

ACÜZ

(المجز)

Bir beytin ikinci mısraındaki son cüz. Darb yahut kafiye ile eş anlamlıdır (bk. ARÜZ).

ACZ

(المجز)

Bedenî veya malî yetersizlik sebebiyle dinî, hukukî yükümlülükleri ve işlemleri yapamama veya eksik yapma hali (bk. KUDRET).

AÇE

Sumatra adasının kuzeyinde yer alan bölge ve XX. yüzyılın başlarına kadar bu bölgede hüküm süren bir İslâm devleti.

Bugün Endonezya'nın özel otonom bölgelerinden biridir. Yüzölçümü 55.392 km², nüfusu 1985'te üç milyon civarında olup merkezi Benderaçe'dir (Banda